

Philip L. Raikes, Livestock Development and Policy in East Africa. Centre for Development Research Publication 6. Uppsala: Scandinavian Institute of African Studies, 1981, 250 s., 40,00 skr.

Der har de seneste år blandt sociologer, antropologer og økonomer været en stigende interesse for husdyrbrug i udviklingslandene. I en vis forstand kan denne interesse kaldes akademisk, da den ikke har haft en bedre politik på området som sit umiddelbare mål. På den anden side har en række kvægudviklingsprojekter afsløret mangler og fællestræk i disse mangler, som har foranlediget, at mere eftertænksomme teknikere er begyndt at sætte spørgsmålstejn ved de hidtil fulgte strategier. Endelig ser den noget forenkede diskussion om, at dyrene spiser fra menneskene, nu ud til at være blevet afløst af en mere realistisk erkendelse af, at store dele af Verdens planteproduktion overhovedet ikke ville blive gjort tilgængelig til menneskene, hvis ikke dyrene gjorde den det. Ønsket om at mindske indvandringspresset på byerne og skabe jobs på landet gør det også naturligt at beskæftige sig med et velkendt erhverv som husdyrbrug.

Philip L. Raikes bog skal ses i denne sammenhæng. Hans vigtigste ærinde er at højne informationsniveauet hos 'policy-makers', da han mener 'fundamental misconceptions lie at the root of many problems of livestock development' (p. 5). Som allerede nævnt ser det ud til at være et generelt problem i husdyrbrugsprojekter i udviklingslandene, og det er i denne noget fundamentale forstand, jeg mener, bogen har interesse i forhold til den politiske videnskab, da der ikke er noget som irrelevante begreber, der kan forvrænge værdiallokeringen inden for et samfund - uanset erklæret officiel politik.

Bogen er opdelt i fem hovedafsnit. De tre midterste er de væsentligste for analysen og drejer sig om nogle af forudsætningerne for husdyrproduktion, kød- og mælkeproduktionen og markeds- og forarbejdningsspekter i Østafrika. På grund af den begrænsede plads vil jeg koncentrere mine mere kritiske bemærkninger til det sidste afsnit 'Summary and Conclusions'.

Det er stort set korrekt, når Raikes benytter et forhold på 9:1, for at udtrykke den mængde planteprotein-energi, der skal til for at lave et ekstra kg tilvækst på dyrene. Men da 50 pct. af dyret er knogler og mave etc. medens det ca. kun er de andre 50 pct. som er egentlig kødtilvækst, kan forholdet meget let blive 20:1, når det gælder kvæg (den vigtigste husdyrart i Østafrika), og foderet er fiberrige plantedele som græs og biprodukter fra planteproduktionen, som det typisk er i Østafrika. Bedre resultater kan nås med korn og kraftfoder, men det er ikke typisk foder i denne sammenhæng.

Philip L. Raikes, Livestock Development and Policy in East Africa. Centre for Development Research Publication 6. Uppsala: Scandinavian Institute of African Studies, 1981, 250 s., 40,00 skr.

Der har de seneste år blandt sociologer, antropologer og økonomer været en stigende interesse for husdyrbrug i udviklingslandene. I en vis forstand kan denne interesse kaldes akademisk, da den ikke har haft en bedre politik på området som sit umiddelbare mål. På den anden side har en række kvægudviklingsprojekter afsløret mangler og fællestræk i disse mangler, som har foranlediget, at mere eftertænksomme teknikere er begyndt at sætte spørgsmålstejn ved de hidtil fulgte strategier. Endelig ser den noget forenkede diskussion om, at dyrene spiser fra menneskene, nu ud til at være blevet afløst af en mere realistisk erkendelse af, at store dele af Verdens planteproduktion overhovedet ikke ville blive gjort tilgængelig til menneskene, hvis ikke dyrene gjorde den det. Ønsket om at mindske indvandringspresset på byerne og skabe jobs på landet gør det også naturligt at beskæftige sig med et velkendt erhverv som husdyrbrug.

Philip L. Raikes bog skal ses i denne sammenhæng. Hans vigtigste ærinde er at højne informationsniveauet hos 'policy-makers', da han mener 'fundamental misconceptions lie at the root of many problems of livestock development' (p. 5). Som allerede nævnt ser det ud til at være et generelt problem i husdyrbrugsprojekter i udviklingslandene, og det er i denne noget fundamentale forstand, jeg mener, bogen har interesse i forhold til den politiske videnskab, da der ikke er noget som irrelevante begreber, der kan forvrænge værdiallokeringen inden for et samfund - uanset erklæret officiel politik.

Bogen er opdelt i fem hovedafsnit. De tre midterste er de væsentligste for analysen og drejer sig om nogle af forudsætningerne for husdyrproduktion, kød- og mælkeproduktionen og markeds- og forarbejdningsspekter i Østafrika. På grund af den begrænsede plads vil jeg koncentrere mine mere kritiske bemærkninger til det sidste afsnit 'Summary and Conclusions'.

Det er stort set korrekt, når Raikes benytter et forhold på 9:1, for at udtrykke den mængde planteprotein-energi, der skal til for at lave et ekstra kg tilvækst på dyrene. Men da 50 pct. af dyret er knogler og mave etc. medens det ca. kun er de andre 50 pct. som er egentlig kødtilvækst, kan forholdet meget let blive 20:1, når det gælder kvæg (den vigtigste husdyrart i Østafrika), og foderet er fiberrige plantedele som græs og biprodukter fra planteproduktionen, som det typisk er i Østafrika. Bedre resultater kan nås med korn og kraftfoder, men det er ikke typisk foder i denne sammenhæng.

Omvendt er det forkert at bruge disse tal på protein i forhold til kvæg, hvilket vil sige drøvtyggere. Her skal man efter den seneste forskning skelne mellem den protein, som skal bruges til forgæringen af plantedelene i dyrenes formaver (der i princippet fungerer som et biogasanlæg) og så den protein, kvæget absorberer og lever af. Det har vist sig, at ved at tildele kvæg små mængder protein, som undgår vomforgæringen og derfor direkte går ned i den del af fordøjelsessystemet, hvor proteinabsorptionen finder sted, kan man komme ned i forholdet 4:1 til 2:1 med hensyn til brug af protein, som teoretisk kunne bruges til menneskeføde. Og med videre arbejde kan man måske nå ned i forholdet 1:1, hvorefter virkningen er katalytisk. Noget parallelt kunne siges om mælk.

Det fører ind på, at Raikes for ukritisk accepterer teknikernes traditionelle opfattelse af, at kød kun kan produceres af specialiserede kødkvæg og mælk kun af specialiserede malkekøer. Det er ikke korrekt. Og der kan være store både økonomiske, fodrings- og pasningsmæssige fordele ved at arbejde med dyr, som tjener flere formål. Raikes begår også den fejl at opfatte husdyr- og planteproduktion primært som konkurrenter. Det behøver ikke at være tilfældet. For eksempel er der nu udviklet fodringssystemer, hvor molasse fra sukkerproduktionen, blade og stængler fra bananproduktionen, pulp fra sisalproduktionen og halm fra ris- og hvedeproduktionen omsættes til mælk og kød gennem kvæget - foruden til trækraft. På denne måde opnår man komplementaritet istedet for konkurrence.

Ligeledes lyder det umiddelbart fascinerende, når Raikes fremhæver geden som mælkeproducent. Men han skylder i denne sammenhæng i bogen en opgørelse over, hvilket foder der typisk er til rådighed i Østafrika. En ledende forsker har således for nylig gjort opmærksom på, at små drøvtyggere som geder er selektive i deres fodringsvaner og trives dårligere end større drøvtyggere som kvæg på stærkt lignificerede plantedele som mange tropiske græsser og foderemner iøvrigt er så rige på. Geden kan derfor være god, hvor den har rigelig plads til at udvælge sit foder, men ikke, hvor denne forudsætning mangler.

Med disse kommentarer må bogen anbefales som et udmærket forsøg på at få sat en diskussion om hensigtsmæssigheden af de førte husdyrbrugsstrategier i Østafrika igang. Jeg deler helt en af Raikes afsluttende bemærkninger om, at forskning og forsøg burde tildeles en meget højere prioritet, end tilfældet er i dag.

Frands Dolberg